

FRÅN STUDENTEN RAKT IN I TJÄNSTEN....

”Bäste Soldat” på Livkompaniet I 21 år 1958 -
hur blev min livsväg sedan?

Jag tar fram ett gulnat dokument ur min skrivbordslåda 65 år senare. Med vackra ord och regementschefen W Reuterswårds underskrift tilldelas jag Västernorrlands regementes kamratförenings förtjänstmedalj i guld, som jag minns efter omröstning på kompaniet. Det var nog oförtjänt, men det värmdes. Och det blev också en trevlig och lärorik Stockholmsresa på några dagar tillsammans med ”Bäste Soldat” från övriga kompanier och med Skeppsholmen, borggården, operett och middag på Berns Salonger. Jag har förstått att man på senare tid förlängde resan till London.

”Det är inte meningen att ni skall trivas här! Men väl finna er till rätta!” hördes Bottas tordönsstämma ljuda i korridoren på C-kasern så att man ännu minns det. Orden var drastiska dagen efter examen från gymnasiet när man var inlåst en vecka för att lära sig hälsa. Men trots dem så kom jag att trivas bra med tjänsten på skytteplutonen på Livkomp och försökte göra mitt bästa även om jag inte var någon kraftkarl. Det var slitigt ibland, sådant som vår kompanitrubadur beskrev

så: "En dag vi ut på snabbmarsch oss begav, och skaffade oss ett och annat skav. När Tengström vi passera' vi lita till vårt hopp, att bla'na skulle hålla för han hade måst ge opp. Vid Tunsjöns vackra strand vi vände om. Ty där satt fänrik Kåhrström och drack rom. Vi gick stora vägen fram tills vi spydde på varann. Det var hårda bud för gossarna som slogs och tog ett glas". Ett plus var den högst speciella gemenskap som uppstod på vår "femte lucka" och sedan varade genom livet. Genom åren har vi återsamlats med jämna mellanrum, ibland på den gamla luckan och nostalgiskt bäddande samma gamla säng (se bild), ibland på Tjärnmyren, skjutbanan eller officersmässen (se bild) med befälen Bengt Fredman, Botta och Fälldin. Senare kunde jag som präst göra mina kamrater tjänster vid vigsel (se bild), begravning och urnnedsättning som den då vi glesnat till bara några, Ingemar Sundqvist med fru, Roger Nordin och jag som tog farväl av John-Erik Marcusson vid graven på Backe kyrkogård för fyra år sedan (se bild). Den sammanhållningen hade bestått i glada och kärva dagar. För mig som hade min bakgrund i en lantlig miljö och sedan under läroverkstiden varit inackorderad hos farfar och tre gamla fastrar med en åldrad stil var tiden vid I 21 dessutom utvecklande och moderniserande.

Efter "Bäste Soldat" fick jag ett starkt tryck på mig att gå kadettskolan och även FN-tjänst. Men motstod det; jag var fast besluten att läsa vidare i Uppsala och bli präst. Detta ledde till att jag för framtiden blev krigsplacerad som fältpräst och fick löjtnants grad. Mina två senare KFÖ var i basbataljonen vid Gotlands flygplats när jag var präst vid Visby domkyrka samt i en Norrlandsbrigad från I 5 när jag var präst i Ås utanför Östersund. Jag minns ännu brigadchefen Sture Fornvalls fråga vid en morgonvisitation till den gynekologläkare som ingick i personalsektionen: "Nå, doktorn! Har det varit några förlossningar i natt?"

Nu stod alltså de mer stillasittande studierna i Uppsala för dörren i fem år, efter 15 månader med mycken fysisk aktivitet. Jag gifte mig vid 22 års ålder med min

ungdomskärlek Barbro från Sollefteå (se studentbilden) och vi hyrde en studentlägenhet i Norrlandsgårdarna när vårt första barn föddes. Dit kom förresten en gång kronprinsen Birendra av Nepal på studiebesök för att se en svensk studentlägenhet för familj. Sådant fanns inte då i hans hemland. Tyvärr hann vi inte göra något returbesök! Han blev skjuten i ett familjebråk, i världspresen benämnt ”The Nepalese royal massacre”, och Nepal blev därefter republik. Den antikviteten han gav oss vid besöket är ett minne på vägen.

Det är väl troligt att tiden på I 21 och saken med ”Bäste Soldat” bidragit till det ”mod i barm” som gjorde att jag senare gjorde ett uppehåll i studierna i ett år och ställde upp i val till Förste kurator för Norrlands nation 1961-62, alltså ledare för de norrländska studenterna i Uppsala. Det var en representativ tjänst, med ansvar för nationshögtider, studentfester och kamratskapet för fem tusen norrländska studenter. Jag hade nöjet att samarbeta med flera jag kände från Sollefteå, Erik Bäcklund, Jöran Tjernell, Stig Jonsson, Ulf Beijbom, Nicke Sjödin, syskonen Torell. Jag fick också installera professor Carl Martin Edsman som nationens inspektor och prosten Georg Bergfors som hedersledamot. Ett engagerande ansvar var när Uppsalas studenter tog emot båren med den förolyckade Dag Hammarskjöld efter flygstörtningen i Kongo/Ndola i september 1961. Han var i sin tid Förste kurator på Upplands nation, och vi nationskuratorer bildade nu hedersvakt vid båren när folk defilerade förbi i domkyrkans kor och följde båren på vägen till familjegraven. Hammarskjöld och hans postumt utgivna ”Vägmärken” har kommit att bli viktiga för mig. Inte minst sedan jag under mina Oslo-år kommit i oförmodad närkontakt med vittnesbörd och undersökningar som gjort att man nu måste slå fast att Hammarskjöld och besättningen blev mördade, bland dem några FN-soldater från våra trakter. Jag återkommer nedan till detta.

Efter examen i Uppsala, för mig som präst och min fru som sjuksköterska, flyttade vi till Gotland. Den nye biskopen i Visby erbjöd mig tjänsten som stiftsadjunkt. På denna sköna sommarö blev vi med en växande familj kvar i fem år, dvs vi följde den gamla regeln om stiftsbandet: en präst skall stanna minst fem år i det stift han/hon är prästvigd för. Men sedan fick vintern i Jämtland sin chans när vi med fem barn flyttade in i en rymlig prästgård i Ås utanför Östersund år 1970 och jag blev församlingspräst i tretton år. Från norra stranden av Storsjön kunde jag blicka ut över Frösön där jag är född. Det finns inte den fjällstuga eller vandringsled i länet som vi inte har besökt under dessa år! Men även här blev det en paus. Trots motvilliga barn flyttade vi 1976 för fyra år till centrala London, först till ett hus i rött tegel, granne med Doris Lessing som emellanåt kom in till Barbro och pratade bakning och barn. Jag blev studentpräst, med uppgift att starta upp ett studenthem med 90 platser för

stipendiater från hela världen, International Lutheran Student Centre nära Kings Cross, byggt bl a för medel från Lutherhjälpen. Det var otroligt givande att bo där och verka som husfar för studenter från världens alla hörn, att ordna studieplatser och hemkänsla för dem under deras ofta långa bortvaro hemifrån. Våra barn blev tvåspråkiga för resten av livet i sina engelska skolor. Nu hade de velat stanna i London när min tjänstledighet från Ås var slut, men jag kände ett ansvar att återvända dit efter tjänstledigheten.

Det blev dock bara tre år till i Ås. Jag blev nämligen kyrkoherde och ambassadpräst i Oslo under de sista 22 åren av min aktiv tjänst 1983-2005. Min tjänst innebar en stimulerande kombination av att dels vara präst för den lokala svenska församlingen under ärkebiskopens tillsyn, dels vara diplomatisk tjänsteman i UD under den svenske ambassadörens ledning, Många hedervärda och givande kontakter fick jag både på norskt och svenskt håll under dessa år. Flera arrangemang vid händelser som berörde både ambassaden och kyrkan hade jag ansvar att genomföra: Måbödalsolyckan vid Bergen med 16 omkomna vid en busskrasch i fjällväggen, Palmemordet, Estoniakatastrofen, Anna Lindh-dråpet. Vid sådana tillfällen visades närheten mellan våra båda folk.-

Ambassadörerna gjorde intryck och visade intresse. Försvarsattachén Kalle Forsberg, som senare blev I 21-chef och därefter Försvarsområdesbefälhavare, mötte jag under några år som en flott värd för sina kolleger och andra vänner. En pressattaché vigde jag. Kvällen före vigseln samlade han sina kolleger och vänner till en måltid. Då höll jag mitt kortaste och mest uppskattade tal i två meningar: ”Som vigselförrättare i morgon kan jag inte avsluta mitt tal med en skål. Då får vi ta skålen nu så kommer talet i morgon”. – På tal om vigsel. Alla våra barn gifte sig under Osloåren med vänner av fyra olika nationalitet. Tre familjer bosatte sig i Oslo, två i Mellan-Sverige. De så småningom 16 barnbarnen hade nära till oss då. När vi återvände till Ås, där vi nu kallar vårt hus ”Åsheim”, blev det ju längre. Men barnfamiljerna har övertagit vårt sommarhus på Ulvön, så tillsammans räknar vi med att kunna locka till flitiga påhälsningar här norröver också.

Till sist en rättslig och militärhistorisk insikt som jag fick under Osloåren. För mig som stått som hedersvakt vid Dag Hammarskjölds bår och fängslats av hans öde, samt hört min gamle kompanichef Bengt Fredman tala om sin FN-tjänst i Kongo kom en oväntad uppkoppling och uppkläring genom några vänner i Oslo. Jag lärde nämligen känna general Björn Egge och arkivforskaren fil.dr. Bodil Katarina Naevdal. Den förstnämnde var den FN-tjänsteman som omedelbart sändes att identifiera de döda och hämta Hammarskjölds väska. Den senare har varit outtröttlig i att genomsöka arkiv av olika slag, göra intervjuer samt förmedla vad hon funnit. Båda har lyft fram mycket komprometterande

ting. Här är inte plats att ytterligare gå in på saken. Jag delar numera helt deras och andras antaganden att flygkraschen i Ndola var ett medvetet dåd och hoppas att den pågående FN-utredningen definitivt skall slå fast detta.

Med barn och barnbarn på väg till tur i Lunndörssfjällen

Sommaren 2005 lämnade jag alltså min tjänst i Oslo och blev pensionär. Innan dess hade jag inbjudits till Drabantsalen på Stockholms slott och mottagit Konungens medalj i 8:e storleken ”för mångåriga och värdefulla insatser för församlingslivet i Svenska Margaretaförsamlingen i Oslo samt främjandet av svenska intressen i Norge”. I Norge blev jag utnämnd till ”Riddare av Den Kongelige Norske Fortjenstorden”. Diplomen samsas med rekrytålderns ”Bäste Soldat”-dokument som trevliga minnen i min skrivbordslåda. - Här i Ås bor vi nu i det hus vid Storsjön norra strand, med utsikt mot Frösön, som vi köpte när vi flyttade till Norge. Det är gult som C-kasern på I 21 där jag huserade 1957-58. Det känns bra att I 21 nu är tillbaka i Sollefteå och även har en avdelning här i Jämtland som håller ställningarna inte långt från vårt hus. Och den Jämtländska fjällvärlden lockar fortfarande.

Alla foton från författaren.